

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

กิจรนาพัฒน์ ศรีสุวรรณ^{1*} สุรางคนา มั่นยานนท์²

¹นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

*Corresponding author e-mail: Kitthanapatsrisuwan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 149 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.62 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .47 - .76 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ 2) ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้ (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครองผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (2) ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง (3) ผู้บริหารควรเน้นย้ำให้ครูนำผลการนิเทศการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอน (4) ผู้บริหารควรติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนให้รู้ว่าคุณภาพนักเรียนมีทักษะด้านต่าง ๆ และ อยู่ระดับใด เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล และ (5) ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรม PLC ให้ครูได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

Instructional Leadership of School Administrators in Krasang 3 Educational Quality Development Network under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2

Kitthanapat Srisuwan^{1*} Surangkana Manyanon²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University

²Lecturer of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University

*Corresponding author e-mail: Kitthanapatsrisuwan@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Instructional Leadership of School Administrators in Krasang 3 Educational Quality Development Network under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to study recommendations to develop the Instructional Leadership of School Administrators in Krasang 3 Educational Quality Development Network under the Buriram Primary Educational Service Area Office 2. The population used in this study was 149 teachers. The returned questionnaires were 138 copies, equaling 92.62 percent. The research tool was a five-level rating scale questionnaire and open-ended questions with discrimination values between .47- .76 and a reliability of .96. The statistics included frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows: 1. The instructional leadership of school administrators as a whole and in individual aspects were at high levels, ranking as managing curriculum and instruction, followed by promoting instructional climate, monitoring student progress, supervising teaching, and the lowest mean score was defining mission, respectively. 2. The recommendations to develop the instructional leadership of school administrators in the following aspects were: 1) Defining mission: Administrators should encourage teachers, parents, and local leaders. Participate in determining the school's mission; 2) Managing curriculum and instruction: Administrators should create a curriculum consistent with the context of the educational institution and community, and students can. Understand and practice it. 3) Supervising teaching: Administrators should emphasize that teachers use the results of supervision to improve teaching and learning. 4) Monitoring student progress: Administrators should monitor the student's progress to know the level of the student's skill and how to plan the development. That solves the problems of individual students. 5) Promoting instructional climate: Administrators should promote PLC activities so that teachers can exchange knowledge with each other in various subjects. Keywords: Instructional Leadership of School Administrators, Recommendations to develop the Instructional Leadership.

Keywords: Instructional Leadership; School Administrator; Recommendation; Educational Quality Development Network

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข เพราะการศึกษาคือหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งสถานศึกษาต้องบริหารจัดการที่แสดงความรับผิดชอบต่อคุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาที่ให้แก่ผู้เรียนและหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องมีความยืดหยุ่นหลากหลาย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนทั้งผู้ที่อยู่ในวัยเรียน และผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับความร่วมมือนั้นจะต้องแสดงบทบาทและพฤติกรรมที่เหมาะสม คือ มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการรวมพลังครู เพื่อดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครู ให้แนะนำครู และประสานงานให้ครูร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธีที่มีคุณภาพจึงจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานให้ก้าวหน้าสู่ความสำเร็จ ผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา มีความสามารถในการสื่อสาร และแสดงให้นักเรียนครูและผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นแรงขับเคลื่อนและมีภาวะผู้นำทางวิชาการ (McEwan, 1998) ทั้งนี้ Hallinger and Murphy (1985) ได้เสนอองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ส่วน Van Deventer and Kruger (2003) ได้สรุปองค์ประกอบพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ กำหนดพันธกิจของโรงเรียน การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอนการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูตลอดจนมีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา การศึกษาถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นหนทางอันนำไปสู่การสร้างควมมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศในสถานศึกษา (Chell, 2001) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมเป็นกำลังหลักสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ และดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด ทัดเทียมใน

ระดับสากล ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องปรับบทบาทหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในรูปแบบใหม่ และเพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาชาติแต่จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรคหลายประการที่เป็นเหตุผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่แสดงออกถึงควมมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งปัญหามาจากหลายประการ อาทิเช่น ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนได้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน การดูแลระบบช่วยเหลือนักเรียนปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้ยังยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อวัตกรรมการที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์ และคณะ, 2565) ส่วน วิศวะ ผลทอง (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อย และ ชัมชียะห์ เมาลิติน (2564) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพจัดการศึกษา อาจเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ ที่ขาดการวางแผนที่ดี มอบหมายงานไม่ชัดเจนขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผล โดยปัญหาด้านพฤติกรรมการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษายังไม่ได้ดำเนินการพัฒนางานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงในการบริหารงานวิชาการ ยังขาดเทคนิคการนิเทศงานวิชาการ หรือขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งมีสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย จำนวน 14 โรงเรียน จากการศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาส่วนใหญ่แล้วพบปัญหาในลักษณะเดียวกัน อาจเนื่องจากส่วนใหญ่แล้วเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญด้านงานวิชาการ จึงส่งผลให้การดำเนินงานด้านงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งส่วนใหญ่พบปัญหา เช่น ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา ผู้เรียนบางคนไม่สามารถอ่านออก-เขียนได้ บุคลากรบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง รายงานข้อมูลผลการดำเนินงานสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลบางรายการไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ตามตัวชี้วัดการดำเนินงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ห้องเรียนที่มีสื่อ IT คอมพิวเตอร์ช่วยสอนไม่เพียงพอ สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุม ไม่เสถียร ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังไม่หลากหลายยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม ๆ ไม่ตอบสนองต่อความต้องการ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ขาดการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล และขาด

งบประมาณในการจัดหา สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2566) จากที่กล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ สามารถส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จด้านวิชาการสู่ความเป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ซึ่งคาดหวังว่าผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 149 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน เป็นแบบเลือกตอบตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .47 - .76 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ

การศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมแบบสอบถาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยตนเอง และรับกลับคืนด้วยตนเอง รวมแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 149 ฉบับ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จำนวน 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.62 ทำการบันทึกคะแนน แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ (SPSS) ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ปีการศึกษา 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ส่วนข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และหาค่าความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\mu = 4.12$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\mu = 4.05$) ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ($\mu = 4.03$) ด้านการนิเทศการสอน ($\mu = 3.97$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน ($\mu = 3.93$) ตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	μ	σ	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับที่
ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน	3.93	.32	มาก	5
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.12	.27	มาก	1
ด้านการนิเทศการสอน	3.97	.32	มาก	4
ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.03	.32	มาก	3
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.05	.31	มาก	2
รวม	4.02	.14	มาก	

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรมีการจัดทำ SWOT โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกอย่าง เพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารควรมีการกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้จริง

2.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 และ 3) ผู้บริหารควรมีการเน้นการจัดหลักสูตรท้องถิ่นให้มากขึ้น และมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการนิเทศการสอน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรเน้นย้ำให้ครูนำผลการนิเทศการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรมีการนิเทศการสอนเป็นประจำเพื่อให้แนะนำ ปรีกษา และร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน และ 3) ผู้บริหารควรนิเทศการสอนครู ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

2.4 ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนให้รู้ว่่านักเรียนมีทักษะด้านต่าง ๆ และอยู่ระดับใด เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) และผลการทดสอบทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อจัดโครงการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนอย่างเหมาะสม และ 3) ผู้บริหารควรจัดระบบการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เช่น LINE, FACEBOOK เป็นต้น เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารด้านวิชาการของนักเรียนและโรงเรียน

2.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรม PLC ให้ครูได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ 2) ผู้บริหารควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเพื่อนำปัญหาที่พบมาร่วมกันแก้ปัญหา และ 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านการนิเทศการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา เป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้สอดคล้องกับยุคการปฏิรูปการศึกษา และผู้บริหารส่วนใหญ่ใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษาและนำความรู้ ประสบการณ์ กลยุทธ์ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนงานด้านวิชาการในสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ทางสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งในองค์การภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา จึงจัดให้มีการฝึกอบรมให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการพัฒนางานวิชาการทั้งด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน การจัดการหลักสูตรและการ

สอนการนิเทศการสอน การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รอบด้าน ตลอดจนผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหาและหลักการบริหารงานด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง เกี่ยวกับขอบข่ายงานด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำนำแกครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง ทิศทาง จึงทำให้ครู ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เพ็ญภา พลัฒิม และคณะ (2560) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้บุคลากรให้ร่วมมือปฏิบัติงาน บูรณาการใช้องค์ความรู้สู่การปฏิบัติ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ใช้กลยุทธ์นำบุคลากรให้กระทำกิจกรรมทางด้านวิชาการ ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ในด้านงานวิชาการ กำหนดภารกิจขององค์กร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัมชียะห์ เมาลิดิน (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สรุปข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) ผู้บริหารควรมีการจัดทำ SWOT โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกอย่าง เพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารควรมีการกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้จริง จากข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงยิ่งขึ้นและเป็นผู้นำมืออาชีพพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุคโลกผันผวนในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รวิภา ศรีวัตร และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน มี

แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การมีส่วนร่วมระหว่างครูกับผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอกสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพของโรงเรียน (SWOT) และจัดตั้งช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง 2) ผู้บริหารควรส่งเสริมครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 และ 3) ผู้บริหารควรมีการเน้นการจัดการหลักสูตรท้องถิ่นให้มากขึ้น และมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลส่งเสริม และสนับสนุนการสอนของครูการเรียนรู้ของนักเรียน และการประสานงานการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพรรณ คงพานิช และคณะ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรการรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหาก่อนแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขึ้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

2.3 ด้านการนิเทศการสอน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรเน้นย้ำให้ครูนำผลการนิเทศการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารควรมีการนิเทศการสอนเป็นประจำเพื่อให้แนะนำ ประเมิน และร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน และ 3) ผู้บริหารควรนิเทศการสอนครู ภาคเรียนละ 2 ครั้ง จากข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้บริหารสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้คณะผู้สอนได้ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ หากคณะผู้สอนคนไม่ได้ปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง กำหนดปฏิทินการนิเทศอย่างชัดเจนโดยการประชุมชี้แจงให้ครูผู้สอนได้ทราบ ให้แนะนำ ปรีกษาและร่วมวางแผนในการแก้ปัญหาหากพบปัญหาอุปสรรคในขณะนิเทศ กำกับติดตามประเมินผล นำผลการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอนมาสรุป วิเคราะห์เพื่อการประชุมวางแผน แลพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน มีข้อเสนอแนะการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนให้รู้ว่ามีทักษะด้านต่าง ๆ และอยู่ระดับใด เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) เพื่อจัดโครงการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนอย่างเหมาะสม และ 3) ผู้บริหารควรจัดระบบการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เช่น LINE, FACEBOOK เป็นต้น เพื่อแจ้งข้อมูล ข่าวสารด้านวิชาการของนักเรียน และโรงเรียน จากข้อเสนอแนะการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิดและนำผลคะแนนทดสอบไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินด้านการสอน การประเมินหลักสูตรและการวางแผนพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รอมือละทิพย์รุ่ง (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในระดับ ชั้นประถมศึกษา เน้นย้ำให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียนตามระเบียบ และข้อกำหนดแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการติดตามการวัดและประเมินผลนักเรียนให้เป็นไปตามปฏิทินที่ฝ่ายวิชาการกำหนด มีทักษะในการสื่อสาร การฟัง ส่งเสริมให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองให้โอกาสเรียนรู้การทำงานเป็นทีมมุ่งพัฒนาวิธีการทำงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีการจัดติดต่อสื่อสาร วิธีการติดต่อ วันและเวลา โดยการสร้างกลุ่ม LINE ห้องเรียน LINE ผู้ปกครองนักเรียน และเพจของโรงเรียนใน FACEBOOK ขึ้นมา เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

2.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีข้อเสนอแนะการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประเด็นที่ควรพัฒนา 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรม PLC ให้ครูได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ 2) ผู้บริหารควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเพื่อนำปัญหาที่พบมาร่วมกันแก้ปัญหา และ 3) ผู้บริหารควร

ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในการจัดการเรียนรู้และการบริหารชั้นเรียนจากข้อเสนอแนะการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน และทัศนคติของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ทั้งด้านตัวครูนักเรียน และการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิริฉัตร รัตนสุวรรณ (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และนำมาปรับใช้ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้กับบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับงานวิชาการ ควรมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาวิชาชีพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลการศึกษาที่ได้สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน จากผลการศึกษาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยควรกำหนดเป้าหมายในการทำงานโดยมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ และควรพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียนในทุกช่วงชั้น

1.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน จากผลการศึกษาเป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรตระหนักและไม่ควรละเลยในเรื่องการความสำคัญของการนำเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับคณะครู เนื่องจากเป็นประเด็นที่ต่ำสุด

1.3 ด้านการนิเทศการสอน จากผลการศึกษาเป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยลำดับที่ 4 ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญเรื่องการนิเทศการสอนในลักษณะสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำการนิเทศกับผู้รับการนิเทศ และควรมีการเข้าสังเกตการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอและสะท้อนผลการสังเกต

1.4 ด้านการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน จากผลการศึกษาเป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยลำดับที่ 3 ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนตามเป้าหมายของ

วิชาการโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และควรมีการนำผลจากการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เหมาะสมกับนักเรียน เช่น การสอนซ่อม และการสอนเสริม

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จากผลการศึกษาเป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยลำดับที่ 2 ดังนั้น ผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ และควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและครู พร้อมทั้งร่วมมือกับครูวิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงประจักษ์และผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้กับตนเองให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงขึ้นได้

2.2 ควรศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษากระสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ประเด็นด้านกำหนดพันธกิจของโรงเรียน เป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นประเด็นที่ครูแสดงความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะการพัฒนามากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการโดยต้องเน้นการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมีวิสัยทัศน์ เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้และวัดผลได้ และทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และเป้าหมายนั้นต้องสอดคล้องต่อการนำไปสอนมีการสื่อสารเป้าหมายหลักของโรงเรียนไปยังครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ เช่น การพูดคุย การประชุม เป็นต้น ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดทัศนคติในการพัฒนางานด้านวิชาการ และให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานของโรงเรียนในงานด้านต่าง ๆ และประเด็นที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน 3 ประการแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น มีส่วนร่วมกำหนดพันธกิจของโรงเรียนผู้บริหารควรเน้นย้ำให้ครูนำผลการนิเทศการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนและผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรม PLC ให้ครูได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเกริก*.
- ซิมซีเยห์ เมาลิติน. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์, นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. *Journal of Roi KaensarnAcademi*, 7(1), 36-48.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*.
- เพ็ญญา พลัฒิม, พิษญาภา ยืนยาว และ นภาพเดช บุญเชิดชู. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 8(2), 86-104.
- รวีภา ศรีวัตร, สุชาติ บางวิเศษ และ สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 7(2), 39-51.
- รอมือละ ทิพย์รุ่ง. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- วิศวะ ผลทอง. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- ศิริพรรณ คงพานิช, ทรงเดช สอนใจ และ พนา จินดาศรี. (2565). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(3), 283-296.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิริฉัตร รัตนสุวรรณ (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Chell, J. (2001). *Introducing principals to the role of instructional leadership: A summary of a master's project by Jan Chell*. <http://www.ssta.sk.ca/research/leadership/95-14.htm>
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behaviors of principals. *The Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. Corwin Press.
- Van Deventer, I., & Kruger, A.G. (2003). *An educator's guide to school management skills*. Van Schaik.